

ROSKILDE
KOMMUNE

#ALLE TIDERS ROSKILDE

Sundhed for Alle

Anbefalinger januar 2025

Ambitionen for § 17.4 udvalget 'Sundhed for Alle'

- Samfundets udvikling handler på mange måder om at øge menneskers frihed til at leve det liv, de sætter pris på. Uddannelse, arbejde, økonomi og sociale relationer er alle vigtige for den frihed., men et godt helbred er en særlig vigtig forudsætning. Et godt helbred sikrer en grundlæggende frihed, som både har værdi i sig selv, men som også udgør en ressource for at kunne uddanne sig, arbejde og deltage i sociale aktiviteter. Alt dette er omvendt vigtigt for et godt helbred. Roskilde Kommunes byråd har et ønske om, at sundhed er for alle borgere. Det handler både om tidlig forebyggelse af sygdom, adgang til sundhedsvæsenet, gavn af sygdomsbehandling og livet efter sygdom. Det henviser til social ulighed i sundhed, som er betegnelsen for det faktum, at sundhed og sygdom er systematisk skævt fordelt i samfundet. Det betyder, at social position har betydning for borgernes levevilkår, sundhed, somatiske og psykiske sygdomme og levetid. Nogle grupper i befolkningen bliver med andre ord tidligere syge, mærker større konsekvenser af sygdommen og dør i en tidligere alder end andre.
- Der ligger betydelig viden om, hvordan vi som samfund kan forebygge og afhjælpe social ulighed i sundhed. Byrådet besluttede med § 17.4 udvalget "Sundhed for alle", at bruge denne viden til i dialog mellem politikere, forskere, fagpersoner og civilsamfund, at finde frem til de mest effektfulde kommunale indsatser for mere lighed i sundhed i Roskilde kommune.
- Som led i den nye sundhedsstrukturreform, introduceres en ny folkesundhedslov, som skal styrke den strukturelle forebyggelse i kommunerne for at fremme sundhed og mindske ulighed. Med "Sundhed for alle"-anbefalingerne vil Roskilde Kommune tage hul på ambitionen for den nye folkesundhedslov og sætte retning for, hvordan den borgernære sundhed i kommunerne de kommende år kan yde et afgørende bidrag til at skabe mere lighed i sundhed.

Medlemmer af § 17.4 udvalget Sundhed for Alle

Medlemmer fra Byrådet i Roskilde Kommune

- Tomas Breddam (A)
- Tina Boel (F)
- Mogens Hallager (C)
- Rasmus Hyllegaard (V)
- Filiz Thunø (A)
- Gitte Simoni (A)

Eksterne medlemmer

- Alexandra Brandt Ryborg Jønsson, lektor på RUC
- Rasmus Baagland, chefkonsulent ved Sundhedsstyrelsen
- Niels Honore, direktør for FysioDanmark Roskilde
- Helene Hoffmann, direktør for Cervello
- Morten Sodemann, professor og overlæge på Syddansk Universitet

Udvalgets anbefalinger til byrådet

1. Tænk i sundhed på tværs af politikområder
2. Målret tilbud til de borgere der har mest brug for det
3. Brug lokalsamfundet
4. Gør mødet med kommunen nemt og forløb sømløse
5. Invester i tidlig forebyggelse
6. Alle skal have adgang til fællesskaber
7. Sæt ambitiøse mål for sundhed
8. Tilpas sundhedstilbud til etniske minoriteter

1. Tænk i sundhed på tværs af politikområder

Kommunen skal sikre at muligheden for et sundt liv bliver en del af alle borgeres hverdag

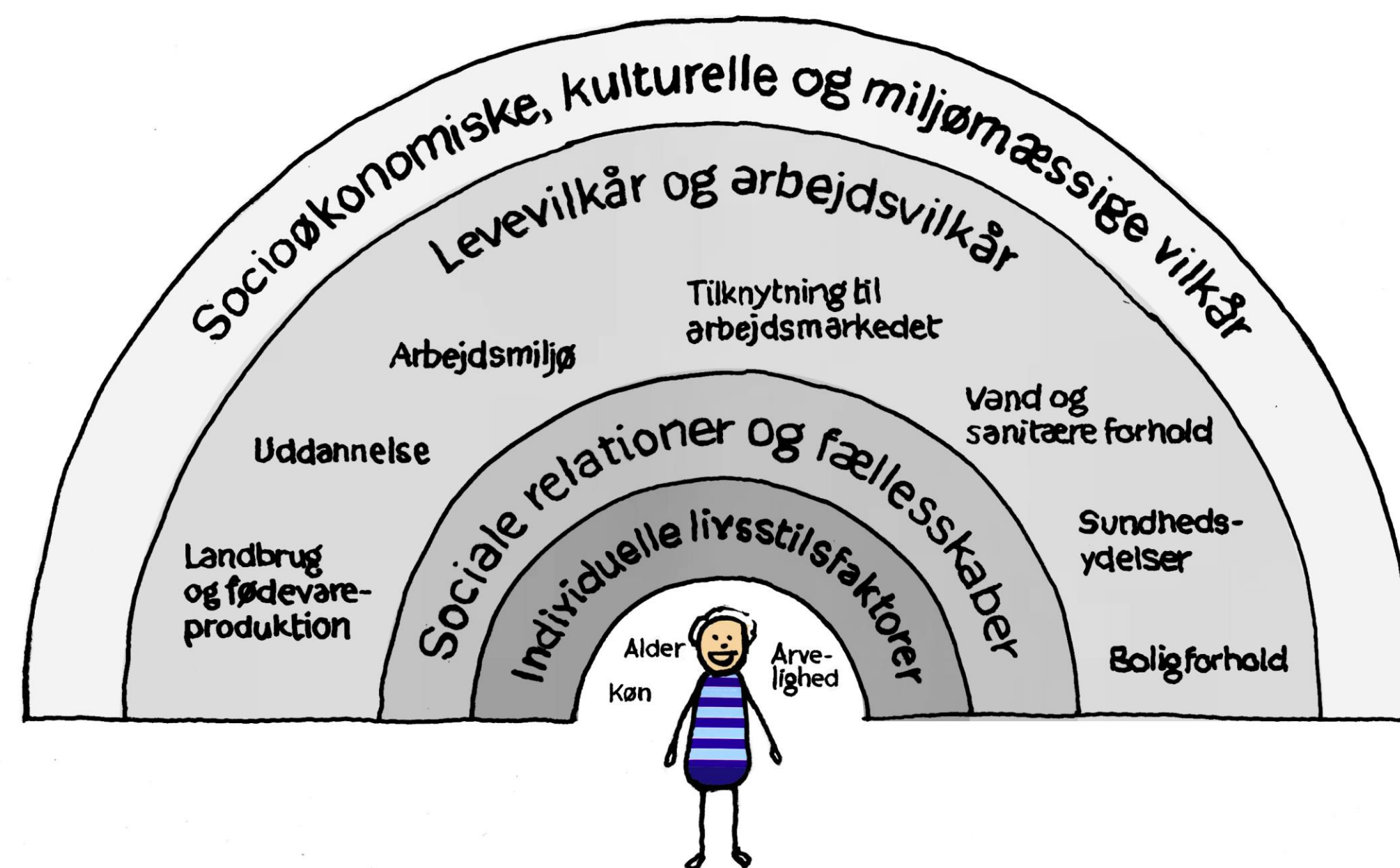
Udvalget anbefaler at:

- Sundhedsfremme og forebyggelse bliver indarbejdet i kommuneplan og lokalplaner
- Sundhedsfremme og forebyggelse skal være en dagsorden i alle fagudvalg i Roskilde Kommune
- Kommunen skaber tæt samarbejde med relevante parter på tværs af sektorer for at øge lighed i sundhed.

Fakta

Hvis det skal lykkes at reducere ulighed i sundhed, kræver det en betydelig indsats på mange politikområder – 'Health in all policies' – og med inddragelse af både politiske beslutningstagere, offentlige myndigheder, private erhverv og civilsamfundet.

Kilde: Sundhedsstyrelsen (2020). Social ulighed i sundhed og sygdom: Udviklingen i Danmark i perioden 2010–2017. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

2. Målret tilbud til de borgere der har mest brug for det

Kommunen skal prioritere og målrette indsatser til de borgere der har mest brug for det

Udvalget anbefaler at:

- Identificere og prioritere ressourcer mod grupper af borgere i sårbare positioner baseret på data og evidens
- Tilbyde forskellige og målrettede indsatser, der tager højde for individuelle behov og risikofaktorer.

Fakta

Personer med kortere uddannelser og færre ressourcer modtager ofte en standardiseret minimumsbehandling, mens mere velstillede patienter får skræddersyet individuel behandling. Dette understreger behovet for at tildele flere ressourcer og øget opmærksomhed til de mest sårbare grupper for at mindske uligheden i sundhed.

Kilde: Larsen, K., & Sodemann, M. (2024). *Ulighedens drejebog: Sådan virker social ulighed i sundhed*.

3. Brug lokalsamfundet

Kommunen skal bruge lokalsamfundet som fx folkeskole, boligforeninger og arbejdspladser til forebyggelse og sundhedsfremme

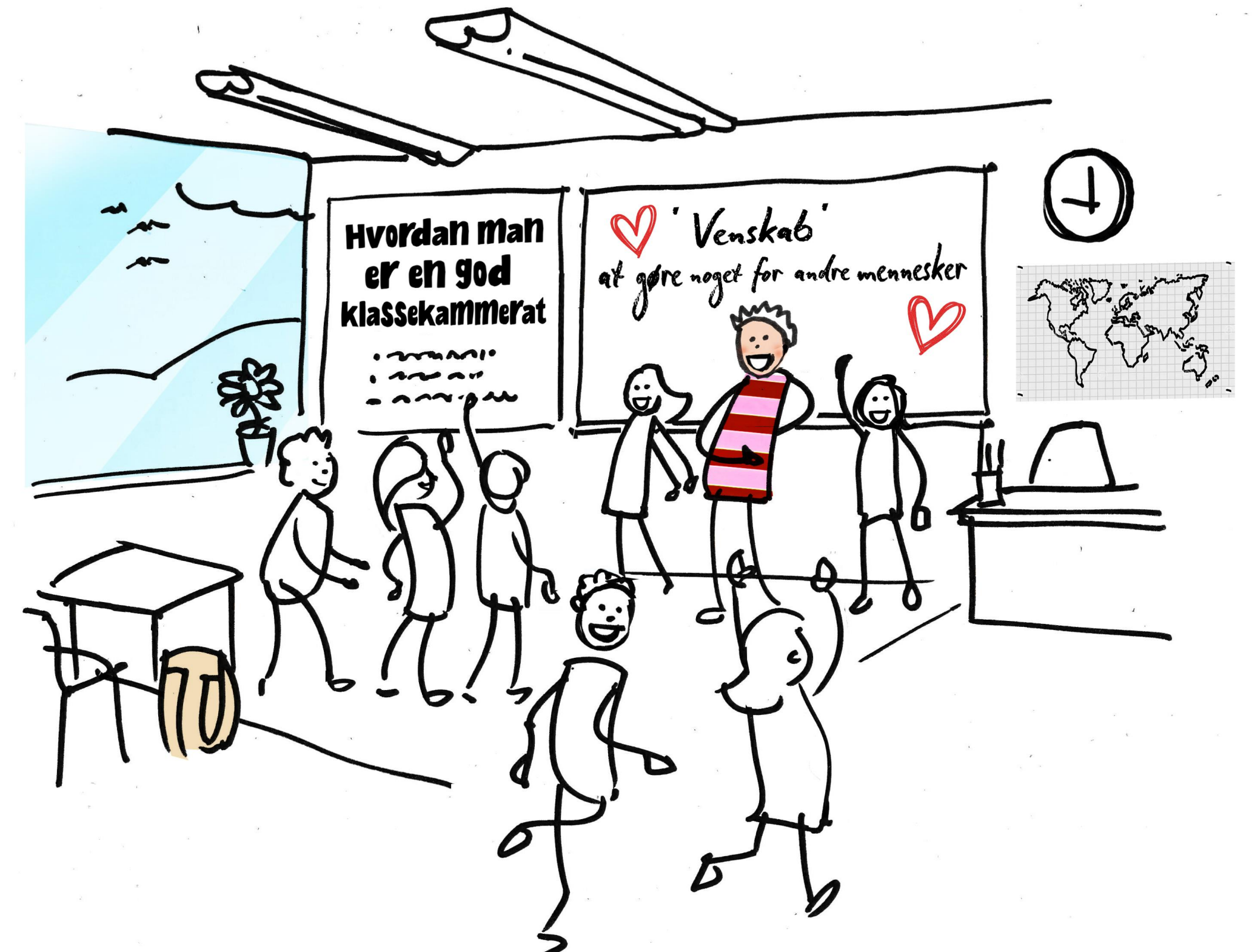
Udvalget anbefaler at:

- Styrke muligheder for at dagtilbud, folkeskole, ungdomsuddannelser og arbejdspladser kan prioritere forebyggelse og sundhedsfremme
- Etablere lettilgængelige sundhedstilbud i nærmiljøet fx i udsatte boligområder
- Benytte aktiviteter og arrangementer i lokalsamfund til at udbrede viden om muligheder for sundhedstilbud.

Fakta

Lokalsamfundet spiller en central rolle i at forebygge ulighed i sundhed. Inddragelse af lokalsamfundet i sundhedsfremmende initiativer kan føre til ændringer i adfærd, miljøer, politikker, programmer og praksisser inden for samfundet, hvilket bidrager til at reducere sundhedsmæssige uligheder.

Kilde: Verdenssundhedsorganisationen (WHO) (2004). *Sociale forhold af betydning for sundheden*. WHO Regional Office for Europe.

4. Gør mødet med kommunen nemt og forløb sømløse

Kommunen skal gøre mødet med kommunen nemt og forløb sømløse for alle borgere

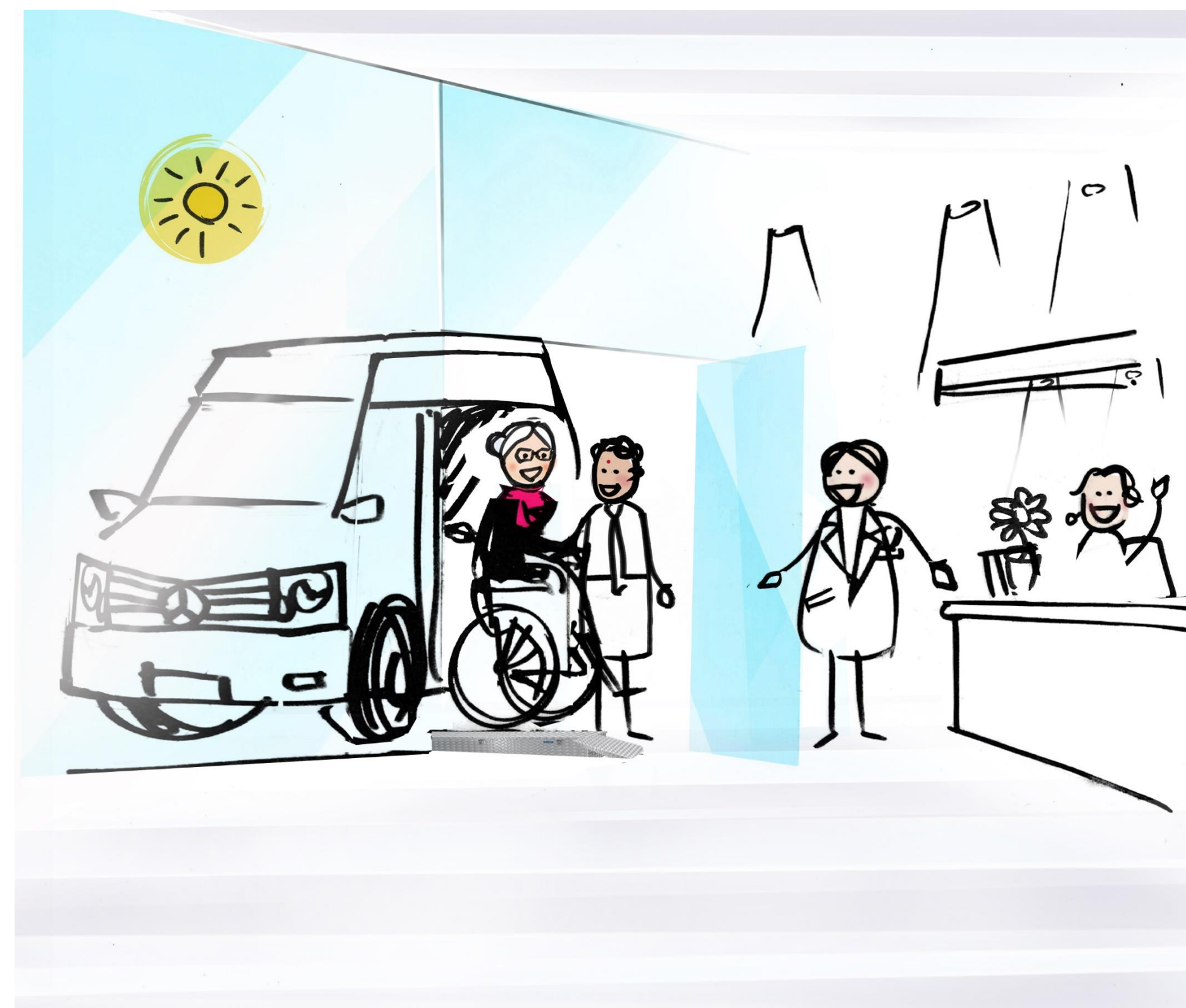
Udvalget anbefaler at:

- Samtænke indgange og indsatser med fokus på en helhedsorienteret indsats og borgerens oplevelse – også på tværs af sektorer
- Gøre information, tilbud og fysiske rammer tilgængelige og imødekommende for alle borgere uanset forskellig baggrund og forudsætninger
- Styrke mulighed for individuelle forløb med særlig håndholdt støtte for borgere der har brug for dette fx borgere med psykisk sygdom.
- Styrke brobygning til civilsamfund og erhvervsliv så borgere hurtigst muligt kan skabe gode forudsætninger for at komme videre i et selvstændigt liv.

Fakta

Vi ser en tiltagende ond spiral af stigende ulighed i vores sundhed, og alt for mange sårbare borgere falder ned mellem to stole. Derfor er det nødvendigt at etablere et nødspor til patienter, der har 'behov for mere tid og støtte end det ressourcestærke og veluddannede flertal.

Kilde: Sodemann, M. (2022). *Vores ulige sundhedsvæsen skal geares til virkeligheden*. Kræftens Bekæmpelse.

5. Invester i tidlig forebyggelse

Kommunen skal investere i børns tidlige udvikling og uddannelse

Udvalget anbefaler at:

- Styrke fokus på opsøgende og helhedsorienterede indsatser for børn i socialt sårbare familier
- Tilbyde forældre støtteprogrammer allerede ved start af graviditeten i et tæt samarbejde mellem kommune og region.

Fakta

Investering i tidlig barndom er afgørende for at reducere ulighed i sundhed. De tidlige barndomsår er fundamentale for børns udvikling, og investeringer i denne periode kan føre til betydelige sundhedsmæssige fordele og mindske uligheder senere i livet.

Kilde: Verdenssundhedsorganisationen (WHO). (2016). *Investing in early childhood development essential to helping more children and communities thrive.*

6. Alle skal have adgang til fællesskaber

Kommunen skal sikre at alle borgere ser, kender og får adgang til muligheder for fællesskaber

Udvalget anbefaler at:

- Styrke rammer for brede og inkluderende fællesskaber i civilsamfundet
- Styrke incitament til at foreninger og andre åbne fællesskaber i civilsamfundet har fokus på at få nye borgere med
- Sikre en målrettet indsats for borgere, der oplever det svært at få adgang til fællesskaber
- Prioritere fællesskaber i alle kommunale tilbud.

Fakta

Personer med kortere uddannelse har risiko for dårligere mentalt sundhed, højere stressniveau og er oftere uønsket alene. Manglende stærke sociale netværk og støttesystemer kan føre til øget stress og dårligere mentalt velvære, hvilket igen påvirker fysisk sundhed.

Kilde: Sundhedsstyrelsen. (2022). *Danskernes sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021*.

7. Sæt ambitiøse mål for sundhed

Kommunen skal sætte ambitiøse mål om at være byen med mest bevægelse og det laveste forbrug af nikotin

Udvalget anbefaler at:

- Sætte konkrete og ambitiøse mål om nikotinformbrug og fysisk aktivitet
- Iværksætte initiativer der forebygger rygning og andre nikotinprodukter blandt børn og unge
- Styrke tilbud om rygestop, særligt til udsatte grupper
- Iværksætte strukturelle initiativer der gør det nemmere for alle borgere at integrere fysisk aktivitet i deres hverdag, særligt i relation til skoler, arbejdspladser og ældrepleje

Fakta

Der ses en væsentlig ulighed i andelen, der ryger dagligt, har et problematisk alkoholforbrug samt er fysisk inaktive. Generelt ses at borgere, der har grundskole som højeste fuldførte uddannelse i højere grad har usunde vaner med rygning, alkohol og fysisk inaktivitet.

Kilde: Sundhedsstyrelsen. (2022). *Danskernes sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021*.

8. Tilpas sundhedstilbud til etniske minoriteter

Kommunen skal etablere let tilgængelige sundhedstilbud tilpasset etniske minoriteter

Udvalget anbefaler:

- Målrettede sundhedscentre med tilbud og tilgange der er lettere at identificere sig med for etniske minoriteter
- Let adgang til tolkebistand
- Let adgang til sundhedstilbud i nærmiljøet i boligområder med høj andel af etniske minoriteter

Fakta

Etniske minoriteter oplever ofte lavere adgang til sundhedspleje, dårligere sundhedstilstand og højere dødelighed sammenlignet med den etniske majoritetsbefolkning. Dette skyldes faktorer som økonomisk ulighed, diskrimination i sundhedsvæsenet, og kulturelle barrierer.

Kilde: Sørensen, A., & Kjølner, M. (2015). Etniske minoriteter og sundhed i Danmark. Statens Institut for Folkesundhed.

